

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. za četr leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu. — Ustanovniki in deležniki tiskovnih društev dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Porote.

II.

Kakor vsaka človeška naprava, tako imajo tudi porotne sodbe svojo solnčno, pa tudi senčno stran. — Rekli smo zadnjič, da se v sedanjih dejanskih razmerah porotnih sodnij ne moremo veseliti, ker jim — dasi so same ob sebi dobre — menjka prva, neobhodno potrebna pogodba: splošna izobraženost prebivalcev. — Morebiti še več pomanjkljivosti je pa v postavi sami, kakor je od vlade izdelana in brez bistvenih sprememb v državnem zboru sklenjena.

Pomanjkanje splošne izobraženosti kaže se posebno v tem, da imamo preveč liberalcev in — premalo narodno omikanega ljudstva. Za porotnika namreč ne sodi liberallec v navadnem slabem pomenu te besede, kateri namreč za Boga in večno pravico, za božje in cerkvene zapovedi več ne mara, in toraj duhovnike kot zastopnike božje pravice in krščanske postave in vsacega zvestega katoličana sovraži. Iz verskega mrzenja se pa rodijo hudi predsodki, ki pačijo zdrave misli, zdrave in pravične razsodke. Postava sicer veleva, da se med porotnike vzeti ne smejo možje, ki so duševno nesposobni; toda kje je merilo za nesposobnost? Kar se dan denešnji k omikanemu svetu šteje, je skoro vse kat. cerkvi nasprotno ter se drži načel, kakor jih dan na dan „N. fr. Pr.“ in po njej „Tagesp.“ in brez števila liberalnih novin razglaša. Koliko je ljudi, ki ne vedo ničesar druga kakor to, kar jim liberalne novine vsak dan prežvekovajo! O njih velja, kar je nekdanj nemški učenjak Lessing pisal: „Izmed 1000 najdeš komaj enega, kateri bi ne bi s svojim mišljenjem tam obtičal, kder se je razmišljevat naveličal“, to je, kder bi še le sam prav resno razmišljevat moral. Dokler je pa židovski liberalizem tudi na slovenskej zemlji moda,

se tudi katoličanom, posebno pa katoliškim novičarjem in duhovnikom porotnih sodnij veseliti ni. — Izgled: Lani je bila v Beču pred porotniki obravnava proti častit. župniku Šernerju, ki je v posebni knjižici naslikal pravo podobo verskega reformatorja Alojzija Antona. Obravnava je tako glasno spričevala resnico tega, kar je č. župnik pisal, da so že med obravnavo celó liberalni listi drug za drugim Al. Antona obsojevali, kateri je tudi mahoma potem izpregel in se v samotni kotec potisnul. In kljubu vsemu temu so porotniki nad župnikom izrekli „kriv!“

V sedanjem času torej, ko je verski liberalizem ljudem vse zdrave pojmove zmedel, ko se skoro nihčér več ne briga za to, da bi se v verskih in cerkvenih stvareh sam do dobrega podučil, ter več vedel, kakor liberalni evangeli v „N. fr. Pr.“, v sedanjem času so porotne sodnije, posebno še v najtežavnih stvareh: v kazenskih in tiskovnih tožbah prav prav dvomljive vrednosti.

Če nadalje pomislimo, da se vsled porotne postave preiskava rednim sodnikom prepušča, se nam vsa stvar nepotrebna, v nekem oziru pa celó nevarna dozdeva. Če porotniki natanko vseh okolščin, ki jih ravno preiskava podá, ne poznajo, jim tudi pri javni obravnavi ni lahko mogoče mahoma presoditi, ali je zatoženec kriv ali ne. Na podlagi natančnih pozvedovanj, ki so le sodnikom ravno iz dolge preiskave znane, se stavijo porotnikom zvrta in že zato nejasna vprašanja, na ktera je nezvedencu silno težko odgovoriti. Če toraj sodniki stvar preiskujejo, naj bi še sodbo sklepali; hujše bi ne bilo, kakor je doslej, boljše pa tudi ne bo, če pridejo porotniki iz vseh vetrov ter sodijo o stvareh, v katerih niso podučeni.

Kar posebno nas Slovence zadeva, nas porote zopet nepripravljene zadenejo. Ker namreč slovenskih pravoslovnih šol nímamo, nam menjka tudi uradnikov in sodnikov, ki bi slovenščine po-

polnoma zmožni bili. Vzemimo še v poštev, da bo tudi med prihodnjimi porotniki večina takih, ki slovenščine ali celó ne ali pa le napol umejo; da sta morebiti državni pravnik in zagovornik oba Nemca: kakošna bo obravnava s slovenskimi strankami? Ker se po tolmačih — in tudi sposobnih tolmačev je pri nas težko najti — obravnava silno zateguje, se bode brez dvoma večidel sklenilo, da naj obravnava v nemškem jeziku teče. Čemu je pa potem vsa dragocena stvar slovenskim porotnikom, ki nemščine toliko ne umejo, da bi mogli slediti nemško, po cele ure in dneve dolgo obravnavo? — Dokler slovenskih pravoslovnih šol nemamo, dokler slovenski narodni jezik v pisarnicah občne veljave nema in se v šolah dobro ne uči, ne bodo tudi porote pri nas nikdar narodne naprave, kar bi vendar po svojem bistvu biti morale, sicer so brez vse koristi, le novo breme in nova sitnoba za ljudstvo.

Ako se ozremo na politiški stan v Avstriji, ko se je, kakor se žalibog če dalje bolj kaže, vsa politika zvrгла v narodno ujedanje, ter hoče po vsej sili nemško-liberalna stranka neomejeno oblast nad Slovani imeti, se nam ravno porote ne dozdevajo pravo sredstvo, da se politiške stranke pomirijo, marveč se nam je še večerazkačenosti bati.

Skoro pri vsakej obravnavi pred porotniki, posebno poslednji čas, ste se slovenska in nemška stranka pisano gledale. V tacih razmerah je pa posebno politiški obtoženec, ako je ob enem narodnjak, v največi nevarnosti, da ga slepa narodna strast nasprotne stranke obsodi. Ko bi na pr. vrednik slovenskega časnika bil tožen in bi se moral v Celje pred porotnike podati, bi si zaradi zatožbe malo v skrbi bil; ali sapo bi mu zapiralo, če pomisli, da ga bodo sodili porotniki, ki so z večine njegovi narodni nasprotniki. To pa je celó nenaravno, neprenesljivo stanje, je vse kaj druga kakor so porote po svojem pravem pomenu in namenu. — Porote so namreč narodove ali ljudske sodnije; v njih sodi ljudstvo po svojih zastopnikih, porotnikih, ter daje na znanje, kar misli, čuti in želi, če tudi morebiti kazenski paragrafi drugače govorijo in vlada drugače želi. To so prave porote! Če pa sodijo narodnega moža, narodnega zagovornika — narodni nasprotniki, katerim so porote lahko prav ugodna prilika, da si nad narodnjakom potolažijo svoj narodni srd, ni to več porota, marveč zarota proti zatožencu ter se izreče lahko sodba, ki je narodu celó zoperna, kar bi pri porotah nikdar biti ne smelo. Prav v ta namen se namreč ljudstvu sodba prepusti, da se nikdo proti nagledih in proti volji ljudstva po rednih sodnikih ne obsodi. — Gledé toraj na politiški stan pri nas moramo s polnim prepričanjem reči, da so ravno pri nas silno neugodna tla za porote, ktere se ne morejo in ne bodo popred priljubile ljudem, dokler ni narodna pravica po posebni

postavi popolnoma v zavetju in dokler ne prirase zarod, ki bode narodne pravice bolj čislal kakor sedanji zaslepljeni in zbegani ljud.

Slednjič se tudi ne zлага z bistvom porot način, kako da se po novi postavi sestavljati imajo porotnikov imeniki. Okrajni glavarji namreč pregledavajo vse od županov sestavljene imenike, in zaznamovajo osebe, ktere se jim sposobne dozdevajo za porotnike. Postava jim naroča, da zaznamovajo osebe, ki se po svoji poštenosti, značajnosti in v deželah z dvojnim jezikom tudi po znanju enega in drugega jezika posebno za to priporočajo. Imenik gre potem z opazkami vred do prvosednika najviše sodnije, kateri ga končno uredi in določi. Nečemo ravno reči, da bodo naši okr. glavarji tudi imenike porotnikov obdelovali in precejali po politiških nazorih, ki dan denešnji in začasno vladajo; pa tega nam vendar nihčér spodbil ne bode, da je ta način, imenik sestavljati, neko politiško orodje, ki se tudi kot kleščé rabiti da. Če so porote — in to bi vsikdar in povsod biti morale, kder se vpeljejo — če so porote sodnije, v kterih ljudstvo po postavi od Boga človeku v srce vtisnjeni sodi, bi moralo tudi ljudstvo porotnike izbirati, in to ne gledé na davek, ampak edino le na občno poštenost, po kterej kdo v vsej srenji slovi, če tudi 10 gold. direktnega davka ne plačuje. Skušnja uči, da je čestokrat pri manjših posestnikih veliko več poštenosti in prebrisanosti, kakor pa pri bahačih. — To so „Gospodarjevi“ nagledi o porotah.

Cerkvene zadeve.

Škof Kaspar Mermillo d v Genevi.

V oni deželi, v kterej ustava z debelimi črkami oznanuje: „Vsi državljani imajo vsled postave ednake pravice, in nijeden se ne more in ne sme svojemu postavnemu sodniku odtegniti;“ v onej deželi, ki je našim liberalcem vzor največe svobode, na Švicarskem namreč se godé reči, kakoršnih navadno le iz Kitajskega čujemo, kadar se pri neznabogih divje strasti zbudé ter začno kristijane klati in preganjati. Kakor kitajski divjaki delajo zdaj švicarski liberalci: brez vsega pametnega vzroka so začeli preganjati škofe in duhovnike.

Prvi, nad kterim so se zdivjani liberalci znosili, je preč. škof Mermillo d v Genevi. Mestno svetovalstvo, podpirano po zveznem starešinstvu (najvišji oblasti na Švicarskem), tirjalo je od preč. škofa, da se odpovejo službi apostolskega namestnika, ktera jim je nedavno od papeža podeljena bila, da z neodvisno pravico pastirske dolžnosti opravljati zamorejo. Do 15. febr. o poldne je bil škofu odločen rok, da se krutemu povelju udajo. Škof seveda tega niso mogli storiti ter so to deželni vladi naznanili. Na to se zberó stare-

šine v Bernu in naznanijo po telegrafu mestnemu svetovalstu v Genevi, da naj svojega škofa zapodi iz dežele. 17. febr. pride policijski komisar s svojim tajnikom in s policaji v škofijsko poslopje, kder so bili zbrani vsi mestni, v škofijskem dvoru stanujoči duhovniki, ter razglasi povelje deželne vlade. Škof dajo po nazočih pričah podpisani protest proti krivičnemu prognanstvu, se podajo v cerkev ter se po kratki molitvi — spremljevani od komisarja in njegovega tajnika in od mestnega župnika odpeljejo. Ker si niso hoteli izvoliti mesta, kam da jih naj državni biriči spravijo, jih peljejo do deželne meje proti Francoskemu, in škof gredó potem peš s petimi duhovniki, ki se ljubljenegega pastirja niso mogli ločiti, v mestice Ferney, kder jih mestni župnik povabi pri njem stanovati, kar so tudi hvaležno sprejeli. Od tega časa dohajajo iz Švicarskega in Francoskega neštivilne deputacije poklonit se hrabremu apostolskemu pastirju, se pošiljajo iz vseh krajev svetá pisma, ki čestitajo škofu zarad njih apost. srčnosti v obrambi cerkvenih pravic.

Glejte gadni sad denešnjega liberalizma! V Genevi, kalvinskem Rimu, kakor ga Luterani imenujejo, kder prebiva soderga vseh verstev po svetu, kder je pribežališče vsem rovarjem in prognancem, ne sme bivati katoliški škof, rojen Švicar, kateri je od l. 1847, ko je v mešnika posvečen bil, neprestano in tako blagonosno kot dušni postir v Genevi delal, da se je število katoličanov silno pomnožilo in pozidalo več cerkev, med katerimi je najlepša cerkev matere Božje v Genevi (Notre-Dame), katero je z nabranimi milodari neutrudljivi dušni pastir Mermillod postavil. — In take možé liberalci izganjajo! Tedaj svoboda za vsacega capina in prekucuha, svoboda neverstvu in krivoverstu, le katoličanom boj in zatiranje — to je liberalizem!

K. Družba duhovnikov Lavantinske škofiji v pomoč dušnim pastirjem, ki zavoljo prepričlih dohodkov izhajati ne morejo, ktera se je že lansko leto snovati začela, pa se delo ni posrečilo, obeta letos boljšega vspeha. Do 3. marcija je pristopilo 120 duhovnikov, zmed katerih so nekteri, zlasti korarji stolne cerkve, dosti višo ustanovnino obljubili, kakor jo osnutek pravil zahteva, v tem ko so milostljivi knez in škof tej družbi že gotovih 3000 gld. darovali. Iz 4 dekanij še niso došla poročila zastran pristopa. Kakor hitro tudi te dojdejo, se bodo brez odloga pravila z ozirom na razne želje pristopnikov konečno sestavila in vladi v potrjenje predložila.

Po naši misli bi se naj bolj spodobilo, da bi taki gospodje pridno pristopali, katerim je Bog dal boljša mesta, takó da jim ni treba milošnje prositi. S svojim pristopom bi naj lepše pokazali sočutje do onih ubogih tovarišev, ki so po britki osodi primorani, leto na leto zdaj tu zdaj tam za

pomoč prositi, da se za silo preživiti zamorejo. — Bratje, ljubimo se med seboj ne z besedo, ampak v djanji; — povračitelj je Bog!

Postne predige v mariborski stolnici so dvakrat v tjednu: o petkih predigovajo milostljivi knezoškof ob 5. uri na večer; ob nedeljah pa in seer ob 4. uri preč. g. kanonik Mat. Modrinjak.

Krški preč. knezoškof A. Wiery naznanjajo duhovnikom svoje škofije, da so odločili od zdaj za naprej 1000 gld. vsako leto na 20 svetomešnih namenov po 50 gld. za slabo dotirane duhovnike, ter se naj vsak, ki te pomoči potrebuje, le samo pismeno do preč. pastirja obrne.

Gospodarske stvari.

O živinoreji.

(Poduk v ljutomerski kmetijski šoli.)

Ne samo bik, nego tudi telica se ne sme plemeniti, predno je poldrugo leto stara. Najboljši čas za prvo plemenjenje telic je, ko ima 1½ ali pa 2 leti — ko menja prva zobova. Da se naj plemeni telica ½ leta preje ali pozneje, odločujó posebne razmere. Labodniška goveda dorasejo leto preje nego ostale naróde (plemena), tedaj le kar pelji telico tega plemena, ko ima poldrugo leto, zlasti, ako ti je smoter prav dobra mlekarica. Sploh pa je odvisno to odločevanje od tega, kako se je odgojevala telica do tega časa. Ako jej ničesar ni manjkalo, gotovo je preje zmožna za plemenjenje; ako je pa reva morala morda stradati, da se jej je sploh pajčevina delala po vampu, je gotovo tudi zaostala v razvijanju.

Bik se more rabiti za pleme od poldrugega do 5. leta, krava pa je dobra od poldrugega do 12. leta. Sicer pa je bik najboljši za plemenjenje od 2. do 3. leta. Krava daje najboljše tele tretjič, četrtič, petič in šestič. Petletnega bika daj rezati, da spraviš na-nj boljše mesó, in da ti bode krotkejši za vožnjo, dokler ga ne predaš mesarju. 12letno kravo pa le dobro zredi, da jo zakolješ doma. Njeno meso ti bode mnogo zaleglo za družino, in njeno kožo daš v stroj za usnje, kojega bi moral sicer dandenes drago kupiti od usnjarja.

Nekateri — pa prav za prav premnogi — mislijo: zakaj bi li ne smel bik vsaj 3krat na dan h kravi?! Dragi kmetovalci! ker vam ni bilo mogoče seznaniti se z natoroznanstvom, verujte le nekoliko učenim, kojim so znani natorni zakoni. Ako bi ravnali z govedi proti omenjenim pravilom, morala bi oslabeti (degenerirati) še tako izvrstna naroda. Sicer pa modrim možém ne more to biti — „španska vas“.

Varno ni telici ali kravi prepogosto odrekati uplenenja. Vsled tega prerad zaspi v telici ali kravi nagon po plemenenji. Ker se torej ne sme voditi telica k biku pred poldrugim letom, paziti treba, da se jej ne vzbudi ta nagon prerano. — Pred pravim časom bi se utegnil vzbuditi ta nagon, ako preveč občuje z junci; pa tudi od hrane je to odvisno: Ako bi dajali telici krompir ali fižol, preje se bode pojala. Pojanje vzbuja tudi žitno zrnje in konopno seme.

Ako je zaspal spolni nagon v telici ali kravi zarad tega, ker je nismo peljali k biku po večkratnem pojanji, dajmo jej zmletoga žita ali pa konopnega semena. Mesto tega jej tudi pomaga $\frac{1}{2}$ merice (maselca) črnine z jajci ali pa $\frac{1}{2}$ kvintelja španskih muh s kruhom; pa tudi gorko mleko, kojega smo še le kar namolzli od pojajoče se krave. — Ostaje nam še: kedaj pa treba dati katerega omenjenih sredstev? Navadno se poja krava ali telica čez 28 dni drugič, tretjič itd. Treba nam je tedaj vedeti, kedaj se je zadnjič pojala. Od tega časa jej tedaj dajmo katerega omenjenih pripomočkov čez 25 dni; to bode najboljši čas, kajti pojanje traja 24 do 36 ur.

So tudi krave, koje se zarad predebelosti ne ubrejajo, n. pr. angleške kratkonožne krave, ki so jako debele naróde. Za take krave je pa najbolje, ako je začnemo slabeje pasti, ali pa jim damo $\frac{1}{2}$ funta Glavbarjeve soli. Tudi koristi, ako jo utrudimo, predno pride k juncu. V tem oziru hasni tudi, ako jej izpustimo kake 3 ali 5 funtov krvi, v razmeri namreč, je li večja ali manjša. Ako jej pa vse to nič ne pomaga, zredi jo za mesnico. —

Resno pa svarimo vsakterega, ki je pri oplemenenji nazoč, da naj ničesar ne skuša, ampak pusti sparjenju naravno pot. Gospodarjem pa priporočamo, živino pametnim, že priletnim pôslom v varstvo izročiti, ako že sami ne utegnejo nazočim biti. Slednjiji opomnimo, da niti krave niti bika ni dobro precej potem napajati, ko sta se sparila.

Krompir za seme.

Zeló izciman krompir ni dober za seme, ker je že v kleti (zidnici) po nepotrebem cimanji zgubil dosti moči, které potrebuje za razvitek v zemlji. Treba torej cimljenje zabraniti, kar dosežeš, ako za seme namenjeni krompir na suh, zračen kraj preneseš in ga nekoliko s živim apnom ali s stolčenim ogljem posiplješ, da se mu preobilna vlaga izleče. Skušnja uči, da je vél krompir za seme boljši nego po vlagi napet.

Zoper hišno gljivo drvojedko pomoček.

Dostikrat se vidi pri lesenih hišah in drugih stavbah gljiva drvojedka, která, ako les prevzame, ga razjé, da začne prhneti in razpadati.

Tej nezgodi se v okom pride, ako se gljiva, brž ko se zaplodi, odstrani in ono mesto, kjer je rasti jela, s petrolejem ali kamenim oljem namaže. (Iz „gosp. lista zagreb.“)

Dopisi.

V Mariboru, 4. sušca. (Nespodobne šeme.)

Pustni vtorek v Mariboru je pričal, da se je Nemcem in nemčurjem popolnoma posušila dovtipna žila, ter ne zmorejo zastareli kulturinosci drugih smešnic in burk več, kakor da kat. cerkev in njene naprave zasmehujo, z blatom ometavajo. — Pustno noč imeli so v Götzovi dvorani ples v šemah. Prvi čedni „par“ sta bila našeman redovnik Gabriel in Ana Dunzinger. To je posneto iz pohujšljive zgodbe, ki je lani v Lincu v javno obravnavo zavlečena bila, ter so imeli liberalci tolik dirindaj zoper redovnike in kat. cerkev. Razen liberalcev, kakoršnih tudi po Mariboru vse gomezi, vé ves drugi pametni svet, da je ono bablje popolnoma prismoda, in zoper čast. redovnika podkupljeno bilo. Liberalci dobro vedé, da se grdo obrekovani redovnik zastran tega, kar se v spovednici godi, zagovarjati ne more, so dosegli svoj namen: škandale vzbujati in kat. cerkev zasramovati. Preč. linški škof, druge najveljavniše osebe, zlasti pa izvrstni odvetnik očeta Gabriela, vsi ti so javno pričali, da je vsa umazana stvar od konca do kraja grda laž, in da je č. redovnik pravi vzgled pobožnosti in pravičnosti.

Ves omikani svet to vé, le mariborskim liberalcem ugaja nesramna laž! Tedaj prvi „par“ Gabriel in neumno bablje. Drugi prizor: več župnikov v šemah, kterim so kuharice bile tovaršice. Zastran te hinavščine ne zgubljamó besed, kajti če kde, velja tukaj: „Wie der Schelm, so denk — und fühl er auch!“ Tretji prizor: našeman Jezuit. Pravo maslo liberalnemu brezumju, ki se živi ob otrobih, katere mu vsakdan dvakrat poklada „N. fr. Pr.“ in trikrat na teden „Marburgerca“. — Četrty prizor: Trebušen kapucin, ki se nedostojno obnaša itd.

„Gospodar“ ni bil med temi „norci“, pa posnel je to iz „Mbg. Ztg.“, tedaj gotovo ne laže in ne pretiruje stvari. Mi le vprašamo: kje je bil to noč policijski komisar, da so se mogle tako nagnjusna zasramovanja kat. cerkve goditi? To vprašanje je toliko bolj opravičeno, ker je javno zasramovanje cerkvenih naprav vsacega od države pripoznanega verstva prepovedano, in ker je mestni zastop v drugem slučaju, ko je namreč v nedeljo poprej policijski komisar od nekoga našemanca v svoji časti žaljen bil, prav junaško na noge se postavil in razžaljivca zatožil. — Je mar policijski komisar Stiplovšek več vreden kot katoliška cerkev, čije naprave se smejo tako predržno in hudobno zaničevati? V dvorani mestne hiše imate na steni sliko sedanjega knezoškofa. Vedite pa,

da javno zasramovanje cerkvenih oseb in naprav bije najvišjemu pastirju najpred v obraz. Denite toraj nja sliko rajši raz stene, da bode doslednost med teorijo in prakso ali ladanjem!

n— **Konjice**, dné 1. sušca. (Prošnja do svitl. cesarja in miniser Lasser.) Kakor je dunajski „Vaterland“ te dni poročal, taka se res tudi pri nas godi. Vlani blizo ob tem času se je naše kat. polit. društvo in nekoliko bližnjih občin pridružilo prošnji, katero je kat. konservativno društvo v Gradcu do svitlega cesarja sestavilo, naj bi na podlagi temeljnih členkov spravo in mir med narodi napravili. Nabralo se je nad 260 prošinj, večidel po nemškem Štajarskem. Te prošnje so se izročile svitl. cesarju letos, ko so prišle direktne volitve pred drž. zbor. Jako bi je motil, kdor bi mislil, da so take prošnje zastonj, češ, da jih na Dunaji pod klop vržejo. Narobe. Pred par dnevi dobi vrli slovenski župan J. Z. na T. v. od c. k. okrajnega glavarstva v Celji poziv, da mora 28. sveč. z vsemi občinskimi zapisniki priti pred sodnji stol sl. okrajnega glavarstva v Celje. Ubogi župan se napravi na pot z vsemi zapisniki in „pertakoli“, kjer le še ktereга najde. Spotoma si skrbno izprašuje svojo vest, v čem da bi se bila njegova občina pregrešila, da mora tako nagloma vse njene zapisnike tako daleč vleči? Ali vse duhtanje bilo je zastonj, nobene krivice ne najde nad njo. Z mirno vestjo stopi pred c. k. okrajnega komisarja K—y po imenu. Začne se zdaj dolgo zaslisanje ali „ferhër“.

Le poglobitna vprašanja tukaj posnamem. Komisar: „Ali je Vaša občina kedaj kakšno prošnjo do svitl. cesarja podpisala?“ Župan odgovori: Da. Kom. „Zakaj niste v „protokol“ tega zapisali?“ Župan: „Ker se dostikrat odborniki le ustmeno o marsičem zmenimo brez dolgih zapisnikov.“ Kom. „Odkod ste dobili to-le (pokaže prošnjo do svitl. cesarja) prošnjo? Župan se začudi, kako celjski uradniki prošnjo v roke dobijo, katero je občina do svitl. cesarja na Dunaj poslala! Žup. odgovori: „Iz Konjic“. Komisar: „Ali ste pa tudi razumeli, kar ste podpisali?“ Župan: „Česar ne razumemo, ne podpišemo“ itd. — Konečno komisar še županu razodene, da mora do 1. sušca c. k. namestniku o tem poročati, in ubogega slov. župana milostljivo izpusti. Kdo da bo županu pot in den povrnil, o tem pa sta pozabila se zmeniti.

Minister Lasser, ki je to podiskovanje okr. glavarjem naložil, se bo hudo opekel, če misli, da bodo naši župani svoje podpise preklicali ali utajili. Priprosta pamet podložnikov se poprašuje takole: Ako svitli cesar, kakor večkrat iz novin pozvedamo, prošnje prijazno sprejemajo, čemu se pa kmetskim občinam hoče zabraniti, da bi ne stopile v prošnjah pred vladarja? — Da ni člen 19 drž. osnovnih postav, ki enakopravnost vsem narodom zagotavlja, maka vreden, tega smo se Slovenci že zdavno prepričali; zdaj nam hočejo še menda dokazati, da člen 11 tistih postav od

21. grud. 1867, ki vsem državljanom daje neomejeno pravico, peticije pošiljati do dež. ali državnega zbora ali celó do svitl. cesarja, ravno toliko velja! Le tako naprej!

Iz Rogatca, 2. sušca. — V „Tagesp.“ 22. febr. pripoveduje znani rogački šribar, da so neke nevesti na Slatini dušni pastir zavoljo storjene zaobljube devišta poroko odrekli, da sta ženin in nevesta potem kar sklenila, v civilni zakon stopiti. — Vse to se je pa samo v zaspani glavi rogaškega dopisnika „Tagesp.“ vršilo. Da ne bo kdo naših rojakov mislil, bravši ono rogačko sanjo, da tu za doljno mejo res že kmetje sv. kat. cerkvi hrbet obračajo, in da že kar liberaluhom na njih evangeli prisegajo, naj povem, da na vsem ovem dopisu „Tagesp.“ ni družega res, kakor da je s črnolom na papir tiskan. M. B., poštna kmečka hči, sklenila je omožiti se, ker so se ji po smrti starišev rodbinske okolščine celó spremenile. Brez ugovora sta bila na oklic djana, in se je na dotično višje mesto za odpust pred leti storjene zaobljube pisalo Došel je odpust o pravem času, in tolsti pondeljek bila je poroka pri sv. Križi; kakor že jezere drugih; ubogi dopisnik rogački pa še zmirom željno čaka napovedane civilne poroke, da si je že teden po pepelnici.

Eno pač je res, da je namreč eden notarjevih šribarjev očetu ženinovemu, zastran civilnega zakona nevednežu, posilil v roke umazan listič brez podpisa, češ, da naj gre z njim duhovnika s civilnim zakonom strašit. Gospodine! Mislite mar, da so dušni pastirji negodni otročaji, ki se ustrašijo že lažnjivega luknjastega klobuka na kolu? Mesto v 5 vrstah po 4 laži po svetu trošiti, in v ta nečeden posel še nas slov. mejaše rabiti, sedite raji k postavni knjigi, izbrišite si kalne oči, in čitajte postavo, da boste vedeli, kedaj je civilen zakon mogoč, da ne boste na sramoto stavili sami svojo nevednost, in ž njo še motili uboge kmete.

Kašljati pa boste morali še dolgo dolgo, preden pregovorite slov. katoliško ljudstvo, in ga vnamete za civilni zakon. Ako ste pa civilne poroke že tako nazarensko željni, si kaj lahko sami pomagate: Oženite se tako po cibilno sami! Ena taka „junfrava“, zato primerna nevesta, se bode vendar kje na božjem svetu našla. Če drugače ni, ponudite se v „Tagesp.“ za cibilnega ženina, pa bo!

A. S. Od štirsko-ogrske meje. — Razglasil si dragi „Gospodar“ že marsiktero nesrečo, ki je le iz gole neskrbnosti staršev navstala ter ljudi svaril, naj posebno na otroke pazijo, da sami ali drugi škode ne trpijo. Pa tvoj svarilni glas pride le v maloktero hišo na kmetih in le prepogosto in prerado se nanj pozabi. Povzdigni toraj sopet svoj glas ter pokaži nemarnim staršem njih brezskrbnosti žalostni sad. Nedavno prestraši g. učitelja M. in šolsko mladež v šoli na Kogi silen pok. Dim in smrad po smodniku učitelja kmalu

poduči, da se je v šoli sprožilo — pa prehitro, in nekemu otroku na roki troje prstov, palec, kazalec in srednjak odstrelilo in tudi dlan jako poškodovalo. Otrok je naglo omedlel ino le po prizadevanji g. učitelja se zopet zavedel ter jokajé obstal, da je dobil, (kje, bode natančnejša preiskava učila) patrono novejih vojaških pušek, katero je pod klopjo z nohti praskal in se ž njo igral. Patrona se mu v roki razpoči ter revežu tri prste odtrga.

Starši! glejte žalosten sad svoje nemarnosti! Učitelji ne morejo in tudi ne smejo žepov učencem preiskovati, to naj bode vaša skrb in dolžnost. Ali kako rado se na vse to pozabi! Videl sem že sam, kako vojaki domu se vrnivši, domačim in ptujim, odraščeniim kakor nedoraslim razkazujejo vsakovrstne vojaške reči, n. p: patrone, svinčnice, strelno pavolo i. t. d., ktere so skrivoma seboj vzeli, kar postava sicer oestro prepoveduje, ter na enake pogubne in nevarne reči premalo pazijo. Otrok, ki vse to vidi in sliši, želi stvar imeti, in če le prilóžnost najde, natihoma zmuzne, drugim kaže, daja, dokler se nesreča kaka ne pripeti. Koliko požarov, ki premožnemu kmetu imetje v nekterih uricah upepelijo ter mu beraško palico v roko stisnejo, bi izostalo, ko bi starši otrokom nedoraslim žveplenk ne puščali? Koliko očetov tobakarov pa svojim v srajčki za pečjo čepečim sinovom še pipo prižiga! Oj kolika neumnost in slepota!

Od male Nedelje pri Ljutomeru 25 sveč. V nedeljo 23. t. m. ob 3. popoldne je tukajšnje „bralno društvo“ imelo svoj občni shod, pri katerem so bile na vrsti sporočila društvenega delovanja, nova volitev i. t. d. Udov sošlo se je lepo število in sploh so se vdeležili odličnejši in gorkejši narodnjaki naše okolice. Iz poročila smo pozvedeli, da ima naša še mlada knjižnica že nad 140 raznih knjig, ter je društvo v preteklem letu 13 iztisov slovenskih časnikov imelo, kar vse kaže, da je dosedanji odbor bil marljiv in delalen. Ko se poročila izvršijo, govoril je A. B. o koristi in potrebi narodnih slovenskih društev, o njih delovanji i. t. d. Potem je sledéla volitev novega odbora za 1873. Za prvosednika bil je enoglasno izvoljen g. A. Božič, za tajnika g. učitelj B. Zorman in za denarničarja g. A. Mihalič. Zatim je društvo izreklo vsem svojim dobrotnikom kakor dosedanjemu odboru svojo očitno zahvalo, in končalo z govorom g. M. o gospodarskih zadevah svoj dnevni red.

Potem smo imeli v gostilni g. H. prosto veselico, pri kateri so sledeli jedernati gospodarsko-narodni govori, razne napitnice, ter se pele lepe slovenske pesmi, za kar se društvo posebno g. učitelju in učiteljskemu pripravniku g. P. zabvaljuje. Še le ob 10. uri zvečer smo se zadovoljno a sicer težko ločili v srčni želji, še mnogo takih večerov dočakati.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Po 8dnevnem prestanku so se gg. ustavaki 28. febr. zopet v državnem zboru sešli in volitev v delegacijo, ki začne 2. aprila na Dunaju svoje delovanje, dovršili, kakor so namreč mogli. Za Česko in Moravsko so le nemški ustavaki volili, za Tirolsko so le trije nazoči poslanci iz južne, italijanske strani volili in seer sami sebe, za Kranjsko je edini grof Thurn volil, tudi sam sebe; za Predarlško se ni moglo voliti, ker nobenega zastopnika v drž. zboru ni; Štajarci, Korošci in Istrijanci smo že bolj srečni, ker imamo v drž. zboru ustavakov na izbiro. Štajarsko zastopata v delegacijah: Rechbauer in Karneri, za namestnika so pa volili Brandstetterja (boste vidili, da postane naš Frice še minister!); Koroško bo zastopal Ritter, Istro Vidulič, Goriško Koronini, Tržasko Pascotini; vsak ima svojega namestnika. — Zanimivo je pa, da nista voljena ekselenci bivši minister Giskra niti ne Brestel, ki sta lani z Rechbauerjem in dr. Herbstom vojaškemu ministru Kuhnu toliko križev delala.

Ker vojni minister Kuhn letos zopet 5 milijonov izrednih stroškov več od lani tirja, bodo ustavaki brez dvoma zopet se ustavljali in bilo je zares muhavo, da so vsaj Giskro in Brestelna doma pustili, da jim zaupanja „navzgor“ s svojim uprom preveč ne spodkopata. — Še nekaj druga muhavega so ustavaki napravili. V ustavnem odboru so namreč sklenili, da naj ima prihodnji, po direktnih volitvah sestavljeni drž. zbor pravico sklepati, ako je le — 100 poslancev nazočih, v gosposki zbornici pa konči 40. In da se jim denes ali jutre po kakej naključbi ustava ne spremeni in gospodstvo jim ne izvije, so sklenili, da se ustava sicer z dvema tretjinama glasov spremeniti zamore, da je pa zadosti, ako je le nadpolovično število poslancev nazočih. Toliko jih, če bi začelo goreti, ustavaki vsak čas lahko vkupej spravijo; ker pa že zdaj čutijo, da federalistov tudi v prihodnjem drž. zboru ne bo, so postavili tako nizke številke, da zamorejo brez vseh drugih shajati in vladati s 100 glasovi, to je: menj kot s tretjino vseh poslancev, ki so jih sami določili. Je pa to zastop avstrijskih dežel in narodov? Upamo, da skoro zadoni glas: Pojte se solit!

V istem odboru je min. Unger odkritosrčno rekel, da se je pogajanje s Poljaci gledé direktnih volitev povsem razbilo. In to — mislimo — bode pobilo tudi volilno preuredbo. Državni zbor bode od enem z delegacijami vred zboroval in menda še le meseca maja se sklenil, tako da dočakajo drž. poslanci na Dunaju velike razstave, razstavljalci in tuji gostje pa imajo še to veselje, da vidijo, kakošen da je ta avstrijsko-takrajlitavski, poldržavni zbor, v katerem je toliko — praznih stolov.

V ogerskem drž. zboru je skrajni levičnjak Iranyi predlog stavil, vlado podregati, da brž v zbornico prinese postavo o „verski svobodi“ in o „civilnem zakonu“. Predlog je bil z 61 proti 39 glasom sprejet, ker je le malo Deakovcev v zbornici bilo. To so nevarne limance za vladno Deakovo stranko, koja je doslej z duhovščino in z vsemi konservativci v miru živela in le tako se držati mogla. Ker je pa tudi Deaku težko, neliberalnega se kazati in Iranyjevcem se ustavljati, smo zares radovedni, kako da se bo premeđeni politikar s te zanke izvil?

Vnenje države. Na Pruskem preiskuje zdaj kraljevinski komisijon one sleparije pri dovoljevanji železnic, o katerih smo že enkrat poročali. Toda stvar se prečudno plête. Trgovinski sodnik žl. Gronov, ki je bil kot izvedenec v ta komisijon izvoljen, je „naenkrat umrl“. Ravno zdaj je tudi nja uradnik, ki je bil za pričó v Berlinu poklican, „naenkrat umrl“. In Lasker, ki je prvi te sleparije v zbornici odkril, in vse najbolj natanko pozna, še sicer ni „naenkrat umrl“, pa „naenkrat je zbolel“, ter ne more v komisijonu delati. Prvosednik komisijona pa je „naenkrat“ imenovan za dež. glavarja na Poznanskem in mora brž službo nastopiti. Tedaj se edini zatoženec Wagener dobro počuti, in če Lasker „naenkrat umrje“, nema komisijon nobenih prič in W. z drugimi vred je v zavetju.

Na Španskem se tepejo Karlisti z državno armado, po deželi in posebno po mestih pa strahuje ljudi drhal, proti kateri se še vlada braniti ne more, ker se na vojaščino zanašati ni. Po vsej deželi hujskajo tujoživeci (komunisti), ki so predlanskim v Parizu ropali, morili in požigali. Neki dopisnik iz Španskega pravi: „Pri nas zdaj ne velja več: „Srečen kdor ima“, marveč: „Srečen, kdor nima nič!“ Sicer je en del ministrov že odstopil, in so drugi nastopili. Najnovejše poročila pravijo, da se število Karlistov, posebno v severnih straneh dežele, silno množi.

Razne stvari.

(Za ona dva iztisa „Gospodarja“), ki sta bila v 8. številu na prosto oddajo razpisana, oglasilo se je pet naslednjih prošnjikov: Č. g. Jož. Škrbinec, provizor v Črnečih, za Val. Mori-ta, krčmarja na Viču na Koroškem; Juri Zorko, župan na Tolstem vrhu v špit. fari; Juri Mravlak, krčmar pri sv. Urbanu v slivniški fari; Mat. Bertok, krčmar pri sv. Križu na Slatini in Ivan Širše, krčmar blizu Brasloveč. Težko je bilo odločiti, komu da se naj lista privolita, ker je vsak prošnjik tega prav vreden. Vredništvo je odločilo tako, da bodo gotovo zadovoljni tudi tisti, katerim se list privoliti ni mogel. Eden iztis dobi Val. Mori na Koroškem, ker je tam pomoči še bolj potreba Slovencem kakor pri nas; drugega pa dobi župan

Juri Zorko, ker je nedavno, kakor poveda dnešnji dopis iz Konjic, moral ob svojih stroških v Celje iti zagovarjat se zaradi svojega narodnega postopanja, in je vrh tega že od začetka marljiv ud kat. polit. društva v Konjicah. — Imena treh ostalih prošnjikov pa shranimo; morebiti se najde zdaj še kaki premožen Slovenec, ki se bo svojih rojakov usmilil in jim 3 iztise naročil???

(*Obsojeni hudodelniki.*) V končni obravnavi 10. pros. je bil Jak. Königsberger, žagar iz Pišec, v 2letno težko ječo obsojen, ker je 23. rožn. 1872 v krčmi na Šentpavelskem vrhu delalca A. Zorka v prepiru tako pretepel, da je poškodovani še tisto noč umrl. Obsojenec se je pritožil pri višji sodnji. — 15. pros. je bila v 5letno težko ječo obsojena Ana Gorjanec iz Ljubične pri Vojuniku, ker je lastnega, novorojenega otroka hudobno zamorila. — Posestnik V. Matezel iz Stražišča pri Vojuniku je bil v 12letno težko ječo obsojen, ker je 25. avg. l. l. turšični mōki, iz ktere je nja žena hotela žgancev skuhati, mišice primešal. V. M. je imel namen, svojo ženo, s katero je že delj časa v sovraštvo živel, kakor tudi svojo taščo iz sveta spraviti. Jedli ste zavdanih žgancev obe, pa k sreči zavžito jed izbljevale in tako smrti odletele. Obsojeni mož se je v Gradec pritožil. — 22. pros. bila je 21letna dekla Zefa Simšek iz Dobja, slednjič v službi pri Š. v Kolobjem, v 5letno težko ječo obsojena, ker je svojega otroka po porodu hudobno umorila. — Kot sodeleznik tega hudodelstva je bil tožen 27letni Š-jev sin, češ, da je deklo k temu priganjal; ker se mu pa to spričati ni moglo, bil za nekriivega spoznan. — Jan. Kac, 24letni km. sin iz Slivnice pri Marib., je bil zaradi hudodelstva posiljenja v 2letno težko ječo obsojen. 15. febr. je bil v 5letno težko ječo obsojen Bl. Vrečko, km. sin. in vojaški odpuščeneec iz Grušec, v konjiškem okraju, ker je 24. okt. 1872. na potu od sv. Uršule oropal kmeta M. Kukca ter mu 174 gld. vzal. Večji del te svote se je še pri roparji našel in lastniku vrnil.

(*Banka „Slovenija“*) je dobila dovoljenje, da sme tudi po Ogerskem svoje delovanje razširiti. Vsled tega se bodo po vseh važnejših krajih podružnice ustanovile. „Narod“.

(*Katol. polit. društvo v Konjicah*) obhaja 3. postno nedeljo, 16. t. m. v Druškovičevi hiši svojo drugo obletnico, h kateri se vsi udje prav uljudno vabijo. Kdo bi še bil, ki bi ne spoznal, kako važna da so dan denes takošna društva? Kje neki bi kmet zvedel, kakošne postave da se v njegovem imenu in zanj delajo? Kje si hoče sveta dobiti, ako ne v polit. društvih, pri katerih niso le kmetje, ampak tudi previdni gospodje. — Pridite toraj v obilnem številu k obletnici, ter naj vsak ud svojo ustopnico seboj prinese, in še ktereга prijatelja seboj pripelje. — Na dnevnem redu je: 1. Poročilo dosedanjega odbora; 2. Volitev novega odbora in več govorov.

Odbor.

(Da koprive slana ne umori,) imamo novega dokaza v tem, da je na pepelnico tat Turk iz breškega okraja, iz tretjega nadstropja celjske jetnišnice skočil ter zbežati hotel, pa si je le nekoliko nogo nalomil.

(Prežarji v makolskej fari), o katerih ste v 9. številki „Gospod.“ brali, kako roparsko da so delali, so že v rokah sodnije. Naj jih le prav ostro prime.!

II. Razglasilo obljubljenih prostovoljnih darov za novo cerkev v Framu. (Konec.)

g) Iz **Kopivnika**: Mom Mih. 6 gld., Uranjek Mih. 30, Predan Fr. 10, Medved Ližbeta 10, Koren A. 20, Fifra Št. 10, Babič Jak. 5, Frešar Mat. 10, Bučar Jak. 20, Bučar Jak. po dom. Švegec 5, Robnik Jož. 5, Stern Greg. 10, Bučar Fr. 5, Mom Juri 5, Prelog Jož. 5, Hojnik Fr. 15, Babič Jož. 3, Mom Št. 6, Potočnik Fr. 5.

h) Iz **Loke**: Cehel Mih. 5, Vešnar Jož. 5, Janko Š. 3, Valhar Sofija 2, Rotard Jan. 10, Petek Juri 5, Sekirnik Jož. 3, Jelšovar Fil. 5, Stern Matevž 10, Stern Trez. 10, Stern Jož. 10, Svetej Mart. 10, Cveček Šim. 5, Repnik Šim. 15, Repnik A. 5, Hojnik Juri 5, Škrbot Flor. 1, Trglec Juri 5, Koren Arne 10, Keršič Jan. 10, Trglec Jak. 5, Pliberšek P. 10, Repnik Jož. 5.

Sestavek I. in II. razglasila:

Frajham 1284 gld., Rančo 392, Morje 345 gld. 50 kr., Jelšence 341, Planica 315, Kopivnik 185, Loka 154, Požeg 40.
Skupej 3056 gld. 50 kr.

Loterijske številke:

V Trstu 1. marcija 1873: 67 15 82 25 36

Prihodnje srečkanje: 15. marcija.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptujju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan	6	50	5	60	6	60	5	35
Rži	4	10	3	80	4	—	3	85
Ječmena	—	—	3	—	3	50	2	80
Ovsa	2	10	2	10	1	20	—	—
Turšice (koruze) vagan . .	4	10	3	50	3	80	3	55
Ajde	3	60	3	—	3	40	3	60
Prosa	—	—	—	—	3	60	—	—
Krompirja	1	60	1	30	1	80	1	90
Sena cent	—	—	1	50	1	30	1	40
Slame (v šopkih)	—	—	1	30	—	90	1	40
„ za steljo	—	—	1	—	—	80	—	95
Govedine funt	—	26	—	28	—	26	—	22
Teletine	—	30	—	28	—	28	—	24
Svinjetine	—	30	—	30	—	28	—	28
Slanine	—	35	—	36	—	36	—	36

Najnovejši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gld. 20 kr. %	71	70
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vrednosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	188	50
Ažijo srebra	107	65
„ zlatá	5	16

Kupčijsk strežaj

za prodajalnice raznega blagá, 20 let star, ki govori tudi slovenski ter ima dobrih priporočil, išče do 1. aprila t. l. službe na drugem mestu, najrajši zunaj na kmetih.

Več se pozvé pri g. Jož. Böhm-u, odvetniškem uradniku v Mariboru.

2—2

O g l a s.

Mariborska eskomptna banka

plačuje odsihmal obresti za vloženi denar, od dné vloženja do povračila:

I. na vložene bukvice:

po $5\frac{1}{2}$ % brez odpovedi,
po 6 % proti odpovedi na 60 dni.

II. na kasine listke:

po $5\frac{1}{2}$ % proti odpovedi na 8 dni;
po 6 % proti odpovedi na 60 dni.

Bukvice ino kasini listki se pri naši banki prejemaajo za plačo, kedar se pri nas kupuje.

Upravni odbor.